

Bits of Freedom: Shifting the Power of Tech to People

Strategisch plan 2025 t/m 2027

Inhoud

1. Onze missie en visie
2. Onze veranderstrategie
3. Onze focus
4. Onze organisatie
5. Onze financiën

Inleiding

Dit plan beschrijft onze focus, de verandering die we willen bewerkstelligen en de manier waarop. Ook voorziet het document de doorontwikkeling van de organisatie waardoor we in staat gesteld worden onze doelen te halen. Tevens vormt het het startschot van een kortere meerjarencyclus, namelijk van 3 jaar in plaats van 5 jaar.

1. ONZE MISSIE EN VISIE

Er zijn veel manieren waarop je kan samenleven. In Nederland doen we dat in een democratische rechtsstaat en hebben we ons gecommitteerd aan de grondwet en internationale mensenrechtenverdragen. Bits of Freedom gelooft dat de open en vrije samenleving met dit systeem de grootste kans van slagen heeft.

De democratische rechtsstaat bestaat uit twee delen. In een rechtsstaat wordt gestreefd naar rechtvaardigheid, gelijkheid en mensenrechten, en via een democratisch proces geven burgers macht aan de overheid om dit uit te voeren. Zonder rechtsstaat is de democratie niets meer dan de macht van de meerderheid, en zonder democratie zouden burgers niets te zeggen hebben over hoe er invulling wordt gegeven aan de rechtsstaat.

Het paradoxale van dit systeem is dat de overheid, eenmaal verkozen, in theorie zowel de rechtsstaat als de democratie zou kunnen ontmantelen. De democratische rechtsstaat is immers geen natuurverschijnsel, maar het gevolg van een set aan afspraken waaraan burgers en de overheid zich vrijwillig houden. De overheid heeft daarmee een hele belangrijke taak, namelijk om zichzelf te beheersen en om zichzelf te laten beperken en controleren. Door het parlement, toezichthouders en adviesorganen, door de rechter, de media en burgers.

In de praktijk zien we dit te vaak mis gaan en technologie speelt daarbij een grote rol.

Zo heeft de overheid zichzelf de afgelopen jaren meer en meer macht gegeven. In de vorm van nieuwe bevoegdheden en technologische middelen waarmee ze meer inbreuk kan maken op de rechten en vrijheden van burgers. Maar ook in de vorm van informatie: ze verzamelt en verwerkt steeds meer gegevens over burgers waardoor ze deze beter kan onderscheiden, sturen en controleren. Terwijl overheden vanachter spreadsheets en algoritmen steeds machtiger en ondoorzichtiger worden, komen burgers in de knel.

Tegelijkertijd laat de Nederlandse overheid zich steeds slechter beperken en controleren. Wetsovertredingen, bijvoorbeeld door de veiligheids- en inlichtingendiensten, werden de afgelopen jaren gedoogd en soms zelfs beloond. Adviezen van toezichtsorganen zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad van State werden in de wind geslagen. Journalisten, NGO's en burgers werden direct en indirect door de overheid ontmoedigd controlerend op te treden.

Wie zich toch uitsprekt en de macht controleert, is overgeleverd aan een online communicatielandschap dat grotendeels in handen is van een handvol heel grote techbedrijven. Hun verdienmodel en werkwijze onderwerpt mensen aan nog meer surveillance en beïnvloeding. Hun gepersonaliseerde algoritmen versterken extremistische geluiden en fragmenteren het publieke debat.

We verwachten dat deze problemen de komende jaren zullen toenemen. Daarmee zal de rechtsstaat en vervolgens de democratie verder onder druk komen te staan. Vrijheden en rechten van mensen zullen ingeperkt worden en de tegenmacht beknot. Bondgenoten binnen de overheid zullen te maken krijgen met een onveilig werkklimaat en in hun ruimte beperkt worden. De enorme macht van Big Tech, en de potentie om daarmee burgers te surveilleren en beïnvloeden, zal niet voor eeuwig uit handen van de overheid blijven. En het restje communicatievrijheid dat er voor burgers online is, niet voor eeuwig geduld.

Wij willen deze trend keren.

We geloven dat een sterke democratische rechtsstaat nodig is om in vrijheid en gelijkheid samen te leven. De macht van technologie moet in handen zijn van de mensen die hier naar streven. Daar zet Bits of Freedom zich voor in.

2. ONZE VERANDERSTRATEGIE

De macht van technologie ten dienste van de rechtsstaat. Maar hoe dan? Directe beleidsbeïnvloeding is lange tijd ons belangrijkste middel geweest. We blijven nationale en Europese wetgeving beïnvloeden die het gebruik van technologie reguleert, maar het is niet langer het startpunt van ons werk.

In plaats daarvan zetten we in op participatief actieonderzoek en mobilisatie. Door middel van actieonderzoek zullen we de belangen van de groepen die het hardst geraakt worden door technologie centraal stellen binnen ons werk. Door met deze groepen samen te werken, en ons door hen te laten informeren, zullen we bouwen aan breed maatschappelijk verzet tegen repressieve digitalisering. Ook beïnvloeden we de ontwikkeling van technologie bij de bron: we mobiliseren consumenten en de publieke opinie om beter beleid af te dwingen bij techbedrijven en in het verlengde daarvan bij de overheid.

We hebben een mix van middelen tot onze beschikking en onderscheiden vijf veranderroutes:

1. Door middel van **onderzoek** versterken we onze kennispositie, en die van geraakte gemeenschappen, over digitale misstanden.
2. Door middel van **bewegingsbouw** versterken we de invloed van maatschappelijke actoren op beslissingen over technologie.
3. Door middel van **communicatie en campagne** maken we de concrete impact van digitalisering toegankelijk en mobiliseren we breed verzet.
4. Door middel van **belangenbehartiging** zorgen we dat wetgeving mensen zo goed mogelijk beschermt.
5. Door middel van **juridische actie** roepen we bedrijven en overheden ter verantwoording en stoppen we schadelijke praktijken.

3. ONZE FOCUS

In een digitale samenleving zijn het recht op privacy en communicatievrijheid essentieel om de macht van mensen te vergroten en dat van overheden en bedrijven te beknotten. Met een speciale focus op die rechten, werken we in 2025 t/m 2027 binnen de volgende vier overlappende programma's.

Veiligheid

Overheden verzamelen en genereren ontzettend veel data over mensen. Het gebruik van die data - om gedrag te monitoren, voorspellen en beïnvloeden - leidt bedoeld en onbedoeld tot ongewenste inmenging en ongelijke behandeling, en op steeds jongere leeftijd. Het recht op privacy en gegevensbescherming moeten mensen beschermen tegen machtsmisbruik en ongelijke behandeling. Wanneer het misgaat, moeten toezichthouders en geïnformeerde burgers de overheid ter verantwoording kunnen roepen.

1. **In het sociale domein alleen sociale algoritmen.** Wie in het vizier loopt van de overheid, maakt kans op onvoorspelbare en onrechtmatige behandeling. Deze kans lijkt sterker aanwezig bij mensen met een laag inkomen, met een biculturele achtergrond, en bij mensen die identificeren als vrouw. Denk bijvoorbeeld aan discriminatie bij de Belastingdienst, DUO en gemeente Rotterdam. De overheid moet stoppen met het bedoeld en onbedoeld discrimineren van mensen door middel van algoritmen. We doen onderzoek naar algoritmen die in gebruik zijn bij gemeenten en voeren met burgers campagne om gemeenten hiermee te laten stoppen. Zo nodig stappen we naar de rechter.
2. **Geen discriminerende en onrechtstatelijke surveillance.** Bepaalde bevolkingsgroepen, zoals mensen van kleur, Nederlandse moslims en

activisten, zijn bij voorbaat verdacht. We willen dat de overheid stopt met het verdacht maken en surveilleren van onschuldige burgers. We zorgen voor zoveel mogelijk aandacht voor het werk van de veiligheidsdiensten en voorkomen uitbreiding van hun bevoegdheden. Ook vragen we aandacht voor de politisering van de inlichtingendiensten.

3. **Actieonderzoek: data en de sociale overheid.** We willen dat (hulp)organisaties die mensen direct ondersteunen meepraten over het databeleid van de overheid. Door middel van actieonderzoek brengen we met hen in kaart waar de grootste risico's en kansen liggen, en maken we samen een routekaart voor toekomstig werk.

Civic space

De democratische rechtsstaat is nooit af. Maatschappelijke ruimte, ofwel civic space, is nodig om de rechtsstaat te bewaken en bevorderen. Onze juridische en technologische infrastructuur moet die ruimte faciliteren, en maatschappelijke actoren moeten zich daar vrij kunnen bewegen.

1. **Pluriformiteit in het online informatielandschap.** Onze afhankelijkheid van Big Tech maakt ons kwetsbaar voor manipulatie door bedrijven en voor surveillance en controle door de overheid. We onderzoeken de mogelijkheid om een positieve zorgplicht te formuleren voor de staat ten opzichte van een pluriform online informatielandschap. Zo mogelijk stappen we daarover naar de rechter.
2. **Vrij en veilig meedoen aan het publieke debat.** Voorlopig zitten we aan Big Tech vast. We willen dat de vrijheid en veiligheid van mensen daar zo groot mogelijk is. We vechten twee bijzonder schadelijke Big Tech tactieken aan: haar profilerende advertentiemotor en haar manipulatieve ontwerp практиjken. Ook waken we hier voor overheidsinmenging, zoals door het beperken van versleuteling. Big Tech mag geen one stop shop worden voor surveillance van onze communicatie.
3. **Wetgevingskader.** We monitoren de ontwikkeling van beleid dat ons werk reguleert, zoals de Wet transparantie maatschappelijke organisaties (Wtmo), de Wet afwikkeling massaschade collectieve actie (WAMCA) en de Wet open overheid (Woo). We leveren bijdragen aan samenwerkingsverbanden van maatschappelijke actoren die gezamenlijk optreden tegen bedreigingen hiervan.

Jongeren en technologie

We willen dat jongeren zich in vrijheid kunnen ontwikkelen, en daarbij kunnen profiteren van de

mogelijkheden die het internet biedt. We willen voorkomen dat technologie wordt gebruikt om jongeren te surveilleren, manipuleren en discrimineren. Alle kinderen moeten evenveel kansen hebben.

1. **Vrij en veilig online.** We beïnvloeden wetgeving die jongeren online raakt. We houden maatregelen tegen die de bewegingsruimte van jongeren online beperken, en stimuleren maatregelen die jongeren beschermen tegen online manipulatie, profilering en discriminatie door Big Tech.
2. **Beschermd tegen de staat.** Het profileren en discrimineren van jongeren door de overheid moet stoppen. We onderzoeken algoritmische systemen zoals de Top400 en stappen naar de rechter om het gebruik ervan een halt toe te roepen. Dit werk heeft overlap met ons werk binnen het programma Veiligheid.
3. **Actieonderzoek: technologie en de toekomst.** We willen meer jongeren betrokken zien bij technologiewetgeving en -beleid dat hen raakt. Door middel van actieonderzoek brengen we met jongeren in kaart wat zij nodig hebben om zich in vrijheid te ontwikkelen en maken samen een routekaart voor toekomstig werk.

Buiten de huidige scope:

4. **Onderwijs:** We willen dat jongeren vrij van surveillance en algoritmische systemen kunnen leren en studeren.
5. **Arbeidsmarkt:** We willen dat onvoorspelbare en discriminerende algoritmische systemen geen belemmering vormen bij het zoeken naar en hebben van werk.

Lichamelijke integriteit

Iedereen is de baas over hun eigen lichaam. We moeten ook de data over onze lichamen beschermen tegen ongewenste inmenging en gebruik.

1. **Grip op gezondheidsdata.** Gezondheidsapps verzamelen en genereren ontzettend veel gevoelige data over mensen. Met name vrouwen worden door deze dataverzameling kwetsbaar. We beschermen de gezondheidsdata van mensen met een baarmoeder tegen de profilerende advertentieindustrie en, in het verlengde daarvan, nieuwsgierige overheden. We doen onderzoek naar veelgebruikte apps die deze data verhandelen en stappen naar de rechter om hun praktijken te stoppen. Parallel daaraan mobiliseren we consumenten om druk uit te oefenen.
2. **Geen exploitatie van je lichaam.** Onze gezichten en lichamen worden steeds vaker gedateficiseerd. Die data wordt omgezet in producten die niet in

ons voordeel werken. Denk aan gezichtsherkenningsovername, deep fakes, of 'slimme' camera's waarmee mensen op straat kunnen worden geclassificeerd. De ervaring leert dat als de technologie er eenmaal is, veiligheidsdiensten er niet vanaf kunnen blijven. We focussen ons daarom niet meer op de gebruiker, maar op de bedrijven die deze technologie leveren. We roepen hen ter verantwoording en maken het gebruik van hun producten onacceptabel.

3. **Actieonderzoek: de grenzen van onze lichamen.** We willen een brede beweging op gang krijgen tegen de exploitatie van onze lichamen. Door middel van actieonderzoek brengen we in kaart waar onze lichaamskenmerken worden omgezet in data, wat daar vervolgens mee gebeurt, en wat we er tegen kunnen doen.

4. ONZE ORGANISATIE

Bits of Freedom is een Nederlandse stichting met vaste medewerkers, een bestuur en raad van advies. Honderden vrijwilligers dragen jaarlijks bij aan ons werk. We worden financieel gesteund door duizenden donateurs, tientallen bedrijfsdonateurs en door fondsen en projectsubsidies. Bits of Freedom is opgericht in 1999.

Onze veranderkracht

We zorgen er op de volgende manier voor dat we ook in de komende jaren druk kunnen blijven uitoefenen:

1. **Onderzoek.** We bouwen onze onderzoekscapaciteit uit. Naast juridisch onderzoek, gaan we meer actieonderzoek en technologisch onderzoek doen. We richten ons daarbij op algoritmen in gebruik bij lokale overheden en Big Tech-platformen.
2. **Bewegingsopbouw.** We hebben breed maatschappelijk verzet nodig tegen repressieve digitalisering. Dat verzet moet worden vormgegeven en gedreven door de samenleving. We richten ons, parallel aan ons actieonderzoek, op het bouwen van coalities op de thema's jongeren, sociaal domein en lichamelijke integriteit.
3. **Communicatie en campagne.** We moeten onze marketing op orde hebben en de mensen aan onze kant. Wanneer nodig willen we snel veel mensen kunnen bereiken en onze volgers en bondgenoten mobiliseren. We ontwikkelen daartoe, op basis van onderzoek, een aantal aansprekende en overtuigende narratieven over ons werk en onze organisatie. Daarnaast gaan we experimenteren met nieuwe manieren van (datagedreven)

campagne voeren. Onderdeel daarvan is ook dat we veel meer laten zien dat we een groeiende beweging zijn die wordt gesteund door duizenden donateurs en vrijwilligers. We zorgen voor meer zichtbaarheid in de media van onszelf en onze onderwerpen. Dat doen we door meer eigen nieuws te maken (bijvoorbeeld door het publiceren van onderzoek), en door onszelf op een aantal aansprekende en actuele onderwerpen naar voren te schuiven als opiniemaker, in plaats van alleen als expert.

4. **Belangenbehartiging.** Bits of Freedom heeft een sterke reputatie en goed netwerk. We zijn daarom in staat grote impact te hebben op de totstandkoming van wetgeving. De komende jaren voeren we een proactieve, overkoepelende lobbystrategie waarin onze eigen narratieven centraal staan. Ook ontwikkelen we een aantal nieuwe middelen die agenderende lobby beter ondersteunen, zoals onderzoeksrapporten en evenementen. We richten ons daarbij dus op de middenlange termijn. Ook zetten we een lobbystrategie in om de volgende verkiezingen te beïnvloeden.
5. **Juridische actie.** Kleine procedures en klachten bij toezichthouders blijven we in-huis doen. Strategisch procederen doen we voorlopig alleen in samenwerking met externe (pro bono) advocaten.
6. **Groeiende organisatie.** We willen meer werk kunnen oppakken en nieuwe werkwijzen toevoegen. Daarvoor moet onze begroting duurzaam groeien, met behoud van voldoende diversiteit binnen de inkomsten. Ook herstructureren we de organisatie.

Groei

Bits of Freedom moet groeien van ongeveer 11 fte naar minimaal ongeveer 20 fte.

We behouden daarbij onze beleidscapaciteit en breiden onze onderzoekscapaciteit uit met twee technisch onderzoekers en drie actieonderzoekers. Ook vergroten we onze communicatiecapaciteit. We maken een inhaalslag met onze operations door het aannemen van een officemanager en het uitbreiden van het werk van onze operations manager.

We willen leiderschap binnen de organisatie vergroten, en leiderschapsposities toegankelijker en aantrekkelijker maken. We introduceren een co-directeursmodel en creëren een rol voor een tech lead.

Het bestuur en de raad van advies blijven intact, hoewel we de wenselijkheid onderzoeken van

een raad van toezichtmodel in plaats van het huidige bestuursmodel. Ook richten we een nieuwe jongerenraad van advies op.

Deze groei kan alleen plaatsvinden met voldoende aandacht voor de transitie naar een grotere organisatieomvang en een nieuwe manier van werken. Onder andere hoort daar aandacht bij voor de inrichting van de organisatie, onze cultuur en processen, en de groeiende afhankelijkheid van partnerorganisaties. Tot slot zal het belangrijk zijn om onze huidige achterban goed mee te nemen in de ontwikkelingen en ook in het vernieuwde Bits of Freedom een plek te geven.

Werkgeverschap

Ons werkgeverschap blijft op de volgende vijf pijlers rusten:

- Bestaanszekerheid
- Gelijke kansen
- Regie over je werk
- Gezonde werk-privébalans
- Professionele ontwikkeling

We willen de komende drie jaar in het bijzonder aandacht voor het volgende:

1. We halen meer geleefde ervaring binnen de organisatie.
2. We begeleiden vanaf 2026 elk jaar twee werkstudenten en twee stagiairs. Daarmee dragen we bij aan diversiteit binnen ons werkveld, wordt het makkelijker om goed personeel te werven en zorgen we continu voor een frisse blik op onze organisatie.
3. We verhuizen naar een kantoor waar beter rekening gehouden kan worden met neurodiversiteit. We werken in principe op kantoor, met de mogelijkheid om 25% van de tijd thuis te werken. De tijd die we op kantoor doorbrengen wordt met aandacht ingericht.
4. We hebben aandacht voor de professionele ontwikkeling van het team en bestuur, waaronder op het gebied van dekolonisatie en *soft skills*. Daarnaast bieden we nieuwe medewerkers coaching aan.
5. We hebben meer aandacht voor de planning en meetbaarheid van ons werk met als doel de werklast te verkleinen en het werkplezier te vergroten.
6. We laten ons personeelsbeleid (2025) en ons beloningsbeleid (2026/2027) evalueren in de aanloop naar een nieuwe meerjarencyclus.

5. ONZE FINANCIËN

We voorzien een team van ongeveer 20 fte in 2027 (ten opzichte van 10 fte in 2023). Daar past een begroting bij van ongeveer € 2.6M (ten opzichte van € 1.3M in 2023).

In de meerjarenbegroting wordt aan de kostenkant rekening gehouden met de groei van het personeel en een kantoorverhuizing. Aan de inkomstenkant wordt rekening gehouden met een flinke groei in fondsbijdragen en een in eerste instantie conservatief ingeschatte groei van de donateursinkomsten. Dat betekent dat het aandeel fondsengeld naar verwachting toe zal nemen. Uiteindelijk verwachten we dat de zichtbaarheid van ons werk toeneemt, het nut ervan voor veel meer mensen duidelijk wordt, en dat het ons daarmee lukt weer een ambitieuze donateursgroei te bewerkstelligen.

We nemen geen geld aan van de overheid en hebben strenge criteria wat betreft het aannemen van geld van bedrijven. We nemen wel geld aan van fondsen die (deels) gefinancierd worden door de overheid, zoals het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. We accepteren geen geld van loterijen, maar wel indirect via bijvoorbeeld Stichting Doen.

Bits of Freedom komt op voor jouw vrijheid en privacy op internet.

Deze grondrechten zijn onmisbaar voor je ontwikkeling, voor technologische innovatie en voor de rechtsstaat. Maar die vrijheid is niet vanzelfsprekend. Je gegevens worden opgeslagen en geanalyseerd. Je internetverkeer wordt afgeknepen en geblokkeerd.

Bits of Freedom zorgt ervoor dat jouw internet jouw zaak blijft.

Bits of Freedom
bitsoffreedom.nl
🐦 [@bitsoffreedom](https://twitter.com/bitsoffreedom)
Prinseneiland 97HS
1013 LN Amsterdam

Contactpersoon:
Evelyn Austin
+31 6 2689 5124
evelyn@bitsoffreedom.nl

B5EC 8503 1F6C BEC6 47E6
C0BA E7D0 CB5B 8803 65C9
(bitsoffreedom.nl/openpgp)

BITS OF FREEDOM

Voor jouw internetvrijheid